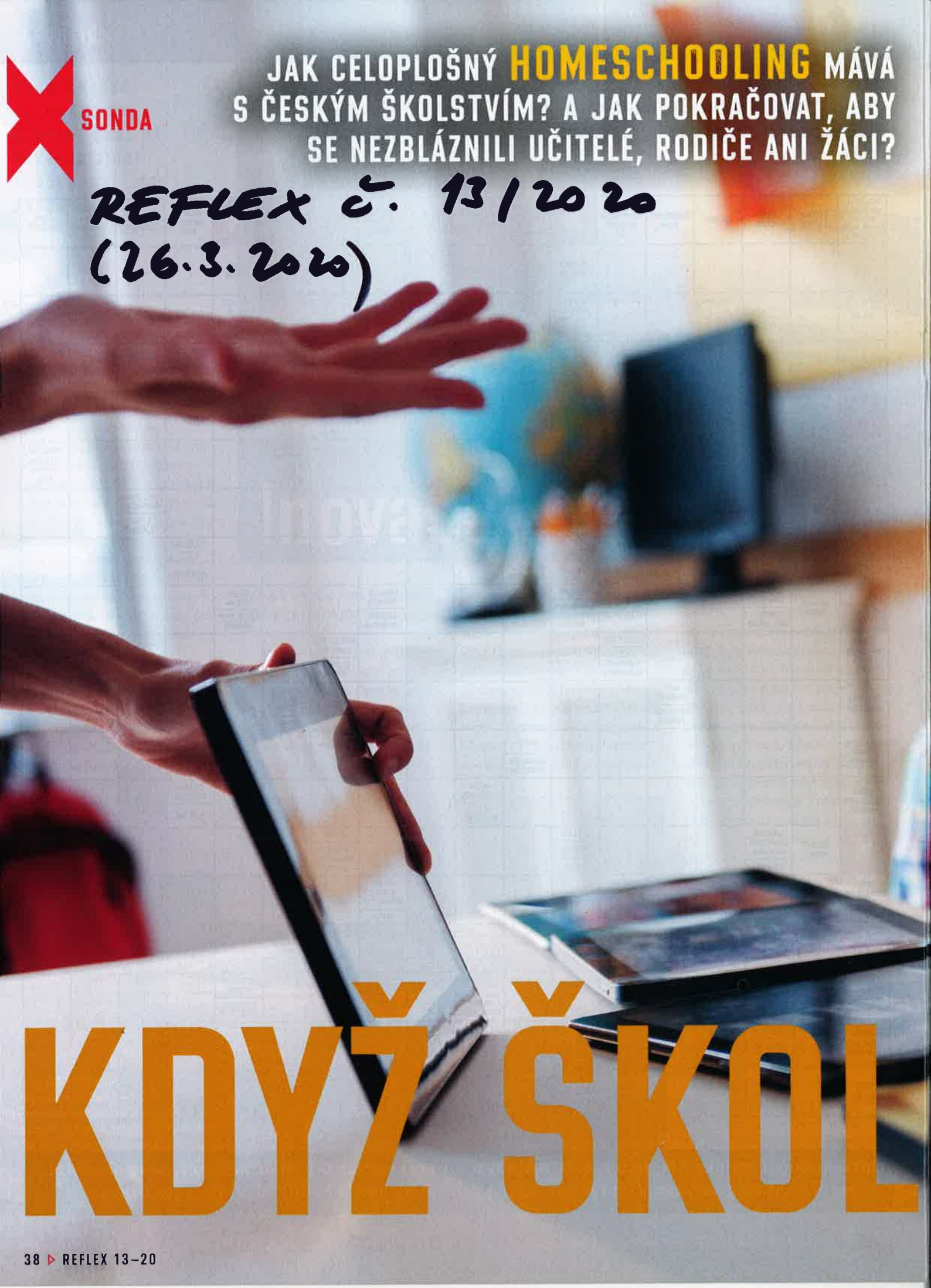
SONDA

JAK CELOPLOŠNÝ **HOMESCHOOLING** MÁVÁ S ČESKÝM ŠKOLSTVÍM? A JAK POKRAČOVAT, ABY SE NEZBLÁZNILI UČITELÉ, RODIČE ANI ŽÁCI?

REFLEX č. 13/2020 (26.3.2020)

KDYŽ ŠKOL

Prvoci. Algebrogramy. Vypočítej obsah trojúhelníku. On-line test ze zeměpisu. Nemůžu najít kružítko. Tak si obkresli sklenici. Jak se píše „nezpych!“? Abychom si rozuměli, o děti ani tak nejde. Po škole se sice některým z nich stýská, ale v karanténě, když mají štěstí, a tudíž příčetné rodiče, dobře jedí a déle spí, se jim virus většinou vyhýbá. A pohyb na zdravém vzduchu zažijí aspoň občas. Mají se skvěle! Obětavost českých učitelů je navíc neuvěřitelná, až stavovsky dojemná: hned po zavření škol začali pracovat a jejich činnost je – na rozdíl od šedivé karantény, která nás spojuje všechny bez rozdílu věku či sociálního postavení – pestrobarevná a divoká. Line se od 19. až do 21. století. Je ale taky hodně nefér. Jako celé české školství.

TEXT **VERONIKA BEDNÁŘOVÁ**

A NEVOLÁ

FOTO JGI / JAMIE GRILL / GETTY IMAGES

SONDA

Tohle je jenom idylický obrázek z foto agentury. Netrapte se jím: ve většině českých domácností to mají v současné době složitější a ne tak zalité sluncem. Žáci i rodiče.

SOUČASNÝ ZMATEK nadměrně zatěžuje rodiče, to je jasná věc. Mnoha matkám i otcům, kteří pracují z domova, přibyla práce na částečný úvazek; školní docházka je povinná. „Jedno dítě se učí on-line celé dopoledne, ani o něm nevím, druhé nutně potřebuje domácího učitele, protože ho psaní do sešitu, když nesedí v lavici, nebaví a je nemožné ho k něčemu přinutit," říkají jedni. „Mám čtyři děti a nestačí nám nic. Ani stoly, ani wi-fi připojení, ani počet počítačů, ani nervy, ani čas," říkají druzí, často i dobře situovaní. „Musíme úkoly posílat každý den do 13.00 odpoledne, nestíhám," stěžuje si matka-produkční, která jako statisíce dalších pracuje z domova, kde ruší, případně přesouvá obrovské kulturní akce na letošní podzim, a jíž do klína spadla klasická výuka synů a dcery ze 7. C, 5. B a 2. A.

Něco se s tím bude muset v příštích týdnech stát. Jenže co? Jak rychle začít učit on-line, na co si dát pozor? Proč nezavádět zbrkle něco nového a jak využít to současné? Proč na věku dětí ani učitelů nezáleží, protože naučit se „to" on-line může každý? Jak využít mobily a tablety? Jaké nové vybavení pořídit, aby se děti naučily, co po nich staré osnovy chtějí?

ZMATEK NAD ZMATEK

Překotnou digitalizaci českého školství sledujeme přes rouška, ale v přímém přenosu. „Většina učitelů se během chvíle seznámila s nástroji a platformami pro vzdálenou výuku a objevila nekonečný svět on-line materiálů," říká Dita Přikrylová z organizace Czechitas, kde se učí programovat ženy i děti. Má pravdu: učitelé do toho zkrátka jdou.

Jenže: v téměř žádné rodině není dost kvalitních počítačů. Děti, pro něž byla elektronika dosud jen zábavou, najednou sedí tři hodiny u Microsoft Teams nebo podobné platformy. Tedy v lepším případě. Děti, které takovou možnost nemají, svým sourozencům nebo kamarádům závidí. „Je to zmatek," shrnuje Bořivoj Brdička, přední odborník na digitální gramotnost žáků z Jednoty školských informatiků. Není z koronavirové „léčby šokem" českého školství nijak nadšený, dívá se na ni spíš skepticky. Opravdu smysluplná integrace ICT prostředků do výuky podle něj není tak snadná, jak se na první pohled zdá.

V zemi, kde už se několik let diskutuje o plošném zákazu mobilů ve školách a kde mnoho odborníků věří, že technologie vzdělávání obecně spíš škodí, je to celé zvlášť bizarní.

TEN POČÍTAČ JE MŮJ!

Petra Boháčková, zástupkyně ředitele na Základní škole Edvarda Beneše v Čakovicích, ale naopak věří v lepší zítřky: „Zabývám se vzděláním učitelů v oblasti informačních technologií už pět let, a když nemám vypitou kávu, a tudíž dobrou náladu, říkám si, že je to práce k ničemu. Teď ale ve vzduchu cítím radikální změnu, posun k lepšímu."

Petra Boháčková učí fyziku, angličtinu a environmentální výchovu děti od 12 do 15 let, už pár let nepoužívá flashky, všechno má v cloudech, ráda sdílí věci s jinými lidmi, posílá odkazy, aby projekt připomínkovali, často používá Dropbox nebo Goodreads, kam si zapisuje informace o knížkách, které přečetla. Ve svých hodinách využívá běžně kromě iPadů i různé roboty – především Ozoboty, Dashe, Beeboty – a zařazuje do výuky i práci s Micro:bity. Hodně ji zajímá rozšířená realita a už pět let se věnuje eTwinningu, spolupráci škol z různých zemí na dálku.

I ona, proslulá vlastním nadšením k různým webovým aplikacím, však musí poslední dva týdny řešit stesky rodičů svých žáků, se kterými on-line pravidelně komunikuje: „Jeden tatínek dokonce minulý týden prohlásil, že počítač je jeho a že k němu děti zkrátka nepustí. Že jediné, co může pro školu udělat, je dohlédnout na to, aby dítě vyplnilo strany 48–52 v ‚normálním' pracovním sešitě. Ale nic jiného že po něm ani jeho dětech chtít nemáme."

NĚCO SE S TÍM NAŠÍM UČENÍM DOMA BUDE MUSET STÁT. JENŽE CO? JAK RYCHLE ZAČÍT UČIT ON-LINE, NA CO SI DÁT POZOR? PROČ NEZAVÁDĚT ZBRKLE NĚCO NOVÉHO A JAK VYUŽÍT TO SOUČASNÉ?

FOTO GETTY IMAGES

A tak je jasné, že právě v době, y je kontakt dětí z domova se olou nezbytný, je čas začít se eho podobě – konečně – bavit nde než v úzkém kruhu specia- tů na vzdělávání.

HLAVNĚ NE E-MAILEM!

Protože proč je doyen Bořivoj Brdička, jenž moderní technologie ve vzdělávání prosazuje už čtvrt století a dočkal se až teď, když je v důchodu, ve svém úsudku tak opatrný? „V nedávno navržené *Vzdělávací strategii 2030+* mluvíme o dvou hlavních prioritách: o kompetencích žáků a o zmenšování rozdílů. V tom prvním bodě se žáci díky současnému učení na dálku posouvají, ale to druhé? To je strašný průšvih. Ti žáci, kteří v tuto chvíli technologie nemají, jsou ještě víc handicapovaní, než byli při normální školní docházce. Školám pak nezbývá nic jiného než jet dál podle učebnic, což je omezující a rozhodně to ani vzdáleně nepřipomíná žákovské kompetence pro 21. století. Ale s tím momentálně nic nenaděláme, tisíce rodičů se teď nezvednou a nepůjdou nakupovat počítače."

Podle Brdičky totiž není těžké se výuce v on-line prostředí naučit, ale složitější je ji smysluplně využívat. Pro školy spolehlivě fungují dvě platformy – jedna od Microsoftu a druhá od Googlu. Obě se snaží do školství mainstreamově proniknout. „Můžeme je používat podle sympatií, ale obě jsou v podstatě rovnocenné," vysvětluje. G Suite, jehož součástí je Google Classroom, i MS Teams z Microsoft Office 365 ProPlus nabízejí sdílený on-line prostor, kam se mohou věšet studijní materiály. Učitel pak s žáky pořádá pravidelnou videokonferenci, takže jsou v kontaktu synchronně a studenti po tu dobu musejí udržet pozornost. „Úkoly se zásadně neposílají e-mailem, protože když máte ve třídě 30 žáků a učitel má několik tříd, trvalo by odpovídání na e-maily 18 hodin denně," říká Brdička a potvrzuje, že školy, které si zavádění on-line platforem už vyzkoušely před koronavirovou krizí, mají v tuto chvíli samozřejmě obrovský náskok.

STAVÍME MOSTY

Petra Boháčková, pro mě trochu překvapivě, kvituje i současné vysílání České televize *UčíTelka*; i díky vynikajícímu názvu. „Rozumíte, já mám s názvy problém. Měli jsme například hrozně zajímavý projekt v rámci eTwinningu, v němž si naše česká a slovenská třída představovaly mosty, které mají ve svém okolí, vytvářely si o nich výukové materiály a učily se při té příležitosti fyziku, tedy jak se skládá a rozkládá síla. Byl to zajímavý, hodně týmový projekt s velkými žákovskými kompetencemi a skvělými výsledky, jen ten můj název *Stavíme mosty* se mi nezdál až tak invenční," směje se.

Stejně jako Brdička však vidí, že k výraznější modernizaci výuky, která už tady měla být dávno, v krizovém modu následujících týdnů dojít zkrátka nemůže. Ona sama k tomu jako odbornice využila takzvaný SAMR model, metodiku, která působí jako takový most z 19. do 21. století. Učitelé podle ní procházejí v tuto chvíli hlavně první fází, takzvanou Substitution (nahrazení), kdy vyfotíte učebnici a promítnete ji do počítače či do tabletu žákům. „V takovém případě učíme stejně jako ve třídě, bez přidané hodnoty," říká Boháčková. Druhá fáze je Augmentation (rozšíření), tedy že se přidají videa, galerie obrázků, odkazy na internetové zdroje, animace. „Tam se díky koronavirové krizi dostávají nebo brzy dostávat budou i někteří konzervativnější učitelé."

Třetí fází je Modifikace, kdy lze on-line – díky moderním technologiím – upravit cíle výuky a mohou vznikat zajímavé výstupy. Vzniká nový vzdělávací obsah, společně nad ním diskutují učitelé i žáci. „Tam se bez promyšlené přípravy téměř není možné dostat. Stejně tak jako do čtvrté fáze, tedy Redefinice, úplné změny systému, kdy →

NZERCE

NAKUPUJTE BEZPEČNĚ z pohodlí domova na iKiosek.cz

FOTO PROFIMEDIA.CZ

TI ŽÁCI, KTEŘÍ V TUTO CHVÍLI TECHNOLOGIE NEMAJÍ, JSOU JEŠTĚ VÍC HANDICAPOVANÍ, NEŽ BYLI PŘI NORMÁLNÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZCE.

KAM SÁHNOUT, KDYŽ UŽ NECHCETE, ABY DĚTI POSLOUCHALY JENOM KOVYHO

NEZKRESLENÁ VĚDA (animovaná videa z Akademie věd ČR), **HLASY PTÁKŮ** (encyklopedie, ve které si můžete o ptácích přečíst i si je poslechnout), **ROK REVOLUCE** (co se stalo v roce 1989 pohledem youtuberských videí), pro starší děti **PAMĚTNÍCI** (projekt Post Bellum a příběhy lidí, kteří si pamatují události českých moderních dějin) a **MILUJEME VĚDU** (youtubový kanál Masarykovy univerzity, zajímavý i pro dospělé).

STRÁNKY KHANOVY ŠKOLY
Skvělý videoprojekt pro učitele a starší školáky i studenty, založený před dekádou Američanem Salmanem Khanem, vysvětlí videem to, co byste jinak museli složitě vysvětlovat ústně. Česká stránka obsahuje 800 krátkých videolekcí v češtině, další videa jsou s českými titulky, najdete tam interaktivní cvičení. Vynikající, přitom zábavná věc.

UMIMETO.ORG
Docela dobře udělaný portál, který minulý týden zvýšil kapacitu serverů a jenž podle tvůrců využívá umělou inteligenci k nabídce úkolů, které má student plnit (různé věkové skupiny čeština, matematika, angličtina a tak dále). Bezplatných je prvních 125 odpovědí každý den, úplně zdarma zatím není.

UCIMEONLINE.CZ
Cenná a užitečná iniciativa pro školy, jež vznikla promptně při koronavirové karanténě v okruhu dobrovolníků z komunity Česko. Digital, kteří chtějí ve svém volném čase pomoci školám spustit on-line výuku. Dobrovolníci pomůžou nastavit službu Microsoft Teams nebo Google Classroom. Pro školy zdarma.

SCIO TESTY, FRAUS A NOVÁ ŠKOLA
Společnost Scio zpřístupnila školám i rodičům své testy. Procvičování českého jazyka a matematiky je možné od třetí třídy po středoškoláky. Rychlá a štědrá reakce přišla i od Frause: elektronické učebnice tohoto nakladatelství byly uvolněny hned po uzavření škol. Podobně zareagovalo i nakladatelství Nová škola, které nabízí interaktivní multimediální učebnice a mnoho výukových videí.

VĚDA NA DOMA #VEDA_NA_DOMA
Program Akademie věd ČR pro děti od šesti let. Tipy na domácí pokusy, elektronické verze časopisů, on-line výstavy. Mladí vědci začali natáčet: k vidění je tam třeba půlhodinová přednáška Petra Brože z Geofyzikálního ústavu AV ČR o Marsu. Streamované přednášky můžete poslouchat i ze záznamu.

UČÍTELKA (každý všední den dopoledne), ODPOLEDKA (odpoledne) A ŠKOLA DOMA (v úterý a ve čtvrtek) #UČITELKA
V pondělí 16. března spustila Česká televize „zábavně-vzdělávací projekt" s odbornou garancí ministerstva školství, asi ho znáte. Ideální jako hlídačka: děti můžete posadit před televizi, často u ní vydrží. Připomíná jim život, který dříve žily. *UčíTelka* dokonale odhaluje limity současného českého školství: frontální výuka, nic moc zábavného, s žáky se mluví lehce spatra. Je ale až neuvěřitelné, jak rychle *UčíTelka* vznikla. Pro mnoho rodičů dar z nebes.

se vzdělávání dostane mimo třídy školy a učitelé a žáci spolu mohou téměř nepřetržitě spolupracovat a mohou díky tomu vznikat úplně nové nápady, věci a projekty," vysvětluje Boháčková.

Je pravda, že ona masívní vlna vzdělávacích materiálů, která se na české žáky a studenty právě teď valí z virtuálního prostředí, je docela sexy. Vzrušení z toho, že místo gumovacího pera máte v ruce klávesnici a můžete si samostatně najít rozdíl mezi kvádrem a krychlí, ale vydrží jen pár týdnů. „Nemyslím si, že je rozumné vnímat samotné technologie jako něco pozitivního. Zásadní je vždycky kvalitní obsah. Hrát si s technikou samo o sobě není v ničem přínosné," říká Bořivoj Brdička a dodává, že s technologiemi a na dálku se učí zkrátka jinak. A pro učitele-začátečníka to znamená o dost víc práce.

Ale jde to. Například malinká a zánovní Škola v roubence v Českém ráji čítá 22 žáků, kteří jsou rozprostřeni do osmi ročníků. Do školy on-line naskočili hned 16. března. Učitelka 2. stupně Olga Žáková svůj první on-line týden považuje za úspěšný: „Naučili jsme se propojit i poměrně velkou skupinu žáků společným callem na Hangouts. Jsme na venkově a někteří z nás nemají super připojení, ale jde to: nachystáme agendu a jeden ji moderuje. Jsme poměrně efektivní, propojujeme až jedenáct lidí najednou, vyučujících a asistujících rodičů. Požádali jsme Google o bezplatné připojení služby G Suite. Což bez problémů udělali. Založili jsme si Google Classroom, do něj připojili všechny děti ze čtvrté až osmé třídy a v něm se společně během jednoho sezení učili, dospělí i děti, pracovat a fungovat. Naše děti programuji

e Scratchi a starší se učí v Pytho-
u, pracují běžně v Umime mati-
u, Umime programovat. Připra-
ují elektronické prezentace, teď
e chceme naučit ukládat výsledky
ráce případně i na Google disk,
by měly hotovo k červnovému
řezkoušení...“

V ZAVŘENÉ ŠKOLCE MĚ TO BAVILO TAK DVĚ HODINY

adka Bradáčová, učitelka v ma-
eřské škole V lukách v Rakovní-
u, je v těchto věcech ještě dál.
espektive začala mnohem dřív.
Už sedm let dělá s pětiletými
ředškoláky zmiňovaný eTwin-
ing, což jsou jednoduché pro-
ekty, sdílené v on-line prostředí
jinými, zahraničními školkami.
a jeden takový, vymyšlený pů-
vodně na fyzické cvičení pro děti,
ostala rakovnická školka Evrop-
kou jazykovou cenu. Do jejího
rojektu se totiž nakonec zapojilo
levět školek z dalších zemí a děti
e při něm kromě pohybu učily
jazyky. Bradáčová i teď, protože
i to „v zavřené školce bavilo asi
ak dvě hodiny“, zadává každý den
vým předškolákům úkoly přes
acebookovou stránku. „Nedá se
íct, že se jedná přímo o vzdělá-
vání. Ale děti mohou doma plnit
úkoly, které nám fotí nebo natáče-
í na videa a zpětně posílají. Vidí
líky tomu taky svoje kamarády,
ak to dělají, a necítí se izolovány,“
říká Radka Bradáčová, jejíž pětile-
té děti už často učí její kolegyně-
učitelky ve školce základní prvky
ovládání iPadů. Zvládnou třeba
natáčet půlminutové animované
filmy. „My – předškolní pedagogo-
vé – se učíme za pochodu, žádná
metodika pro nás není,“ vysvětlu-
e absolventka filozofické fakulty,
jejíž svěřenci také mají robotic-
ké hračky; čekají na ně v zavřené
školce.

ODSTARTOVALI JSME!

Jak to celé dopadne? Podle odbor-
ného konzultanta Tomáše Feřte-
ka z EDUin, informačního centra
o vzdělávání, dobře. „Jsme v nové
situaci, učitelé i děti. Děti musejí
dospěleji komunikovat, spolupra-
covat, dodávat zpětnou vazbu. Na-
jednou si vytvářejí svoje vlastní
komunikační prostředí, musejí se
učit určitým novým kompeten-
cím i chování. Učitelé si na oplát-
ku musejí přiznat, že děti se v on-
-line prostředí často vyznají lépe
než oni sami. I v praxi ale zažívám,
že učitele, kteří se dosud k on-line
vzdělávání stavěli laxně, to na-
jednou začalo velmi zajímat.“ Za-
tímco učitelé-inovátoři teď podle

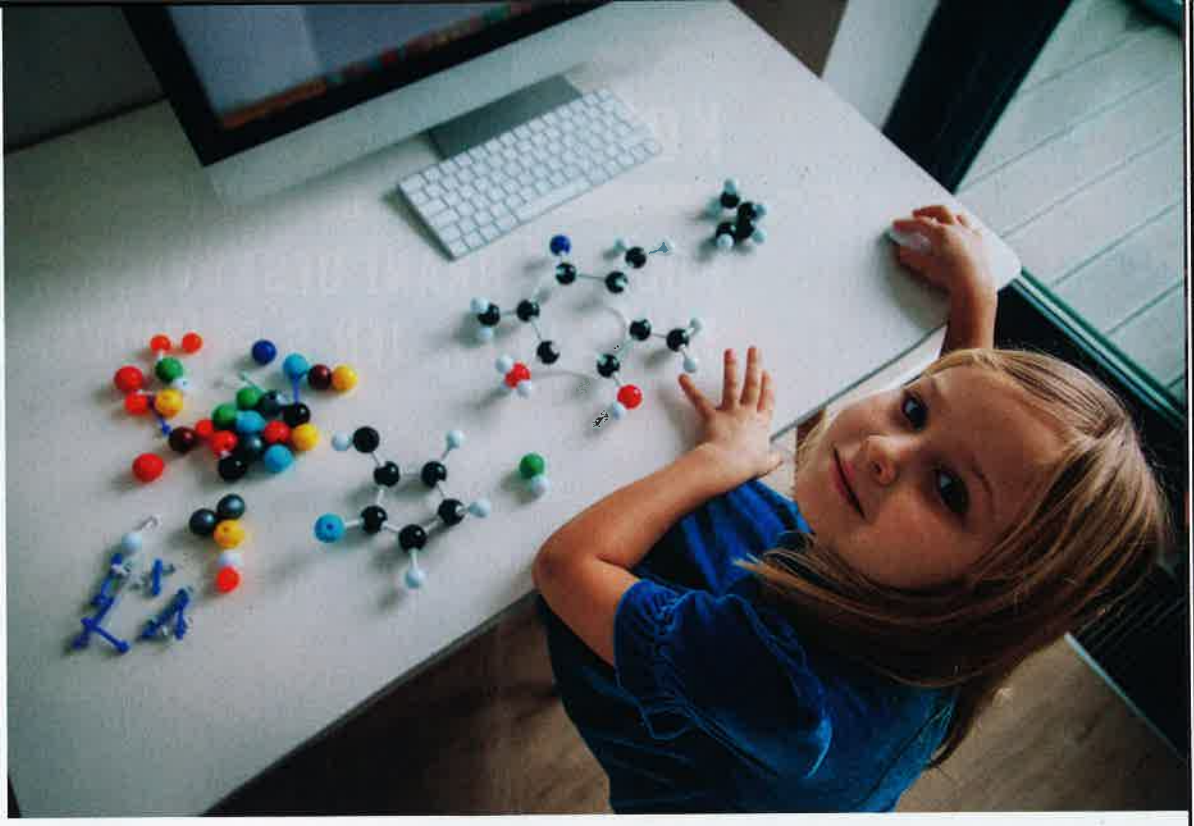

FOTO PROFIMEDIA.CZ

Tohle jsou digitální domorodci. Generace alfa. Narození po roce 2010 s iPhonem v ruce. Zatím moc nevíme, co si s nimi počít.

Feřteka v podstatě jen pokračují v tom, co už mají s žáky nacvičené z běžných hodin – tedy poznámky, testy a úkoly v on-line prostředí –, ti ostatní hledají aktivně inspiraci u technologicky zběhlejších kolegů a rychle přicházejí jednoduše obslužným vynálezům, které jsou tady k dispozici často už déle než dekádu, na kloub.

Dita Přikrylová z Czechitas je stejně optimistická: „Společnost ukazuje nejen schopnost rychle se adaptovat, ale navíc i obrovskou pospolitost, soudržnost. Věřím, že na to nezapomeneme ani ve chvíli, kdy bude krize za námi. Věřím, že školy zjistily, že existují i jiné než papírové učebnice. Věřím, že jsme tímto neplánovaným a nekomfortním nouzovým stavem odstartovali začátek digitálního vzdělávání v České republice. V Czechitas jsme se během pár dnů museli taky adaptovat, stovku našich kursů přesunout nebo převést do živého přenosu, videí. Není to ale opatření jen pro překonání současného stavu, ale i způsob, jak v budoucnosti přinášet vzdělávání v IT do všech domovů v České republice.“

Ano, rozjelo se to rychle. Ale na druhou stranu – zaspali jsme a teď za to pykáme; my rodiče, učitelé i často váhající ředitelé škol. Vždyť už v roce 2014 vláda schválila *Strategii digitálního vzdělávání do roku 2020*, podle níž by pedagogové už dnes měli být schopni výuku v on-line prostředí vést bez problémů. Strategie zůstala ovšem jenom na papíře, a tak se dnes desetitisíce učitelů cítí provinile, protože posílají úkoly „postaru“ a z rodičů tak dělají vystresované, nedobrovolné domácí učitele, otroky 19. století. V současné situaci taková staromódnost sice není ostuda ani v nejmenším – jen bychom se z toho měli poučit. Do té doby nezbývá než to nějak přežít.

▼ INZERCE

Stavební spoření je dlouhodobě jedním z nejvýhodnějších spořicích produktů, teď lze navíc ke stavebku získat zajímavé odměny. **Největší tuzemská stavební spořitelna ČMSS, známá jako Liška, nabízí odměnu až 4500 korun.** ČMSS také od nového roku zvýhodňuje dětské smlouvy prémií 1500 Kč. Zájem o stavební spoření v letošním roce nadále poroste.

Získejte ke stavebku **až 4500 Kč**

„V loňském roce jsme začali nabízet kombinaci stavebního spoření a běžného účtu. U klientů měla tato nabídka velký úspěch, přispěla k růstu zájmu o stavební spoření a velmi dobrým prodejním výsledkům Lišky. Letos v této podpoře budeme pokračovat, velikost odměny dokonce ještě navýšíme,“ uvedl člen představenstva ČMSS Jochen Maier.

Pokud si tedy klient založí stavební spoření a k němu běžný účet od ČSOB, získá prémii 2500 Kč a k tomu dalších 1000 Kč připsaných na nově zřízený běžný účet. Dalších 1000 Kč může získat, pokud si navíc zřídí i doplňkové penzijní spoření, maximální výše prémie tak může dosáhnout 4500 Kč. „Klientovi tak pomůžeme co nejlépe nakombinovat a využít státem podporované spořicí produkty, zároveň bude mít vše pod jednou střechou,“ dodal Jochen Maier.

Chcete výhodně spořit dětem?

V další akci platné od nového roku zvýhodňuje ČMSS dětské smlouvy. U stavebního spoření pro děti do 6 let je založení při cílové částce do 150 tisíc korun zdarma, klient tak získává bonus až 1500 Kč. Maximální zúročení dětských smluv tak dosahuje 3,8 procenta.

ČMSS je největší stavební spořitelnou v České republice, loni prodej stavebního spoření navýšila na necelých 180 tisíc smluv.

315861/15